

פרופ' אהרן ממון – תקציר קורות חיים

יוני 2019

אהרן ממון הוא הבראיסט ובלשן שמי, ופרופסור אמריטוס בחוג ללשון העברית באוניברסיטה העברית בירושלים. הוא בעל תואר דוקטור לפילוסופיה מהאוניברסיטה העברית, ומשנת תש"ע - סגן נשיא האקדמיה ללשון העברית. הוא היה חוקר ומרצה אורח בכמה אוניברסיטאות בעולם: ישיבה יוניברסיטי ו-JTS בניו יורק, ייל בניו הייבן, מרכז כ"ץ באוניברסיטת פן בפילדלפיה, אוניברסיטת אוקספורד, אנגליה, ועוד. הוא התמחה בחקר העברית המשוערבת של הקראים במאה ה-11, בחכמת הלשון של הקראים והרבנים בימי הביניים, בכללה ניסח את תאוריית הבלשנות המשווה בימה"ב מרס"ג עד יצחק אבן ברוך; בחקר גניזת קהיר והערבית היהודית; בחקר מסורות הלשון ובחקר הלשונות והתרבות בצפון אפריקה.

הוא מחזיק בקתדרה לחקר הלשון העברית ע"ש חיים נחמן ביאליק. היה ראש מכון בן-צבי לחקר קהילות ישראל במזרח; ראש המכון למדעי היהדות על שם מנדל; מנהל המרכז לחקר מסורות קהילות ישראל שבמסגרתו ניהל כשנות דור שני מפעלי מחקר גדולים: המילון המשווה למרכיב העברי בלשונות היהודים שאחד מפירותיו הוא מילון בשם זה (תשע"ג, תשע"ט²), וכינוס מסורות קריאה שלא תועדו עד אז. בזמן האחרון ניסח ממון במאמר מקיף הגדרה חדשה למושג 'לשונות היהודים'. הוא הסב את ארכיון ההקלטות של המרכז (כ-4000 שעות הקלטה) למדיום דיגיטלי שבקרוב יונגש באתר האקדמיה ללשון העברית.

כמו כן הוא מנהל את מפעל ספרות חכמת הלשון העברית, שבמסגרתו נעשו מפעלי מחקר אחדים: איתור שרידים מחיבורו האבוד של יהודה חי'ג, 'כתאב אלנתף', התקנת מהדורה מדעית של 'כתאב אלמשתמלי לאבו אלפרג' הרוך ועוד. פרופ' ממון איתר ספרים שנחשבו אבודים, בכללם את שרידי מילונו האנגרמטי של רב האי גאון, את שרידי החיבור 'אב ואם' ליהודה בן קורייש, את החיבור 'כתאב אלתהדיבי' (פירוש למקרא) שלא נודע עד כה לאבו אלפרג, ואת הקומפנדיום שערך עלי בן סולימן (בשנת 1060) ל'כתאב אלנתף' הנ"ל. כמו כן הוכיח ממון ששרידי החיבור שהיה מכונה כמאה שנה 'פסידו אבן ישוש' אינו אלא 'כתאב אלכאמלי ליעקב בן אלעזר'.

ממצאי עבודתו פורסמו בחמישה ספרים ומעל 120 מאמרים בכתבי עת מובילים, ומחקריו זיכו אותו בפרסים ובמענקי מחקר, בהם פרס קוטשר, פרס גויטיין, מלגת פולברייט להשתלמות בארצות הברית (תשנ"ג), פרס גאון בחקר יהדות צפון אפריקה (תשע"ב) ופרס ישראל לשנת תשע"ט בחקר לשונות היהודים וספרויותיהם.